

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.15>

УДК 338.436(477.83)330.111.4

Ю. Е. Губені,

д. е. н., професор, завідувач кафедри підприємництва та торгівлі,

Львівський національний університет ветеринарної

медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1842-8975>

О. В. Лисюк,

к. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва та торгівлі,

Львівський національний університет ветеринарної

медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5121-359X>

Л. Я. Балаш,

к. е. н., доцент,

доцент кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5950-5236>

**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ**

Yu. Hubeni,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of
Entrepreneurship and Trade, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary
Medicine and Biotechnologies of Lviv*

O. Lysiuk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Entrepreneurship and Trade, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary
Medicine and Biotechnologies of Lviv*

L. Balash,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Law and Management in the Field of Civil Protection,
Lviv State University of Life Safety*

ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF RESOURCE POTENTIAL IN AGRICULTURAL ENTERPRISES OF LVIV REGION UNDER CONTEMPORARY CHALLENGES

У статті здійснено комплексний аналіз сучасного стану та проведено оцінку ефективності використання ресурсного потенціалу промислового сільськогосподарського виробництва Львівської області. Обґрунтовано ключову роль аграрного сектору у забезпеченні продовольчої безпеки, економічного розвитку та інтеграції інновацій.

Акцентовано увагу на динаміці кількісних і якісних змін у структурі аграрного сектору регіону за період 2021-2024 рр., зокрема на збільшенні кількості новостворених аграрних підприємств і фермерських господарств, що є індикатором пожвавлення підприємницьких ініціатив у сільському господарстві

Проведено оцінку реалізації державних і регіональних програм підтримки аграрного сектора, та їх впливу на активізацію аграрного виробництва. Проаналізовано обсяги виробництва сільськогосподарської продукції в галузях рослинництва і тваринництва, динаміку експортних

поставок, рівень продуктивності праці та зміни в оплаті праці працівників аграрного сектору. Виявлено, що основним чинником зростання валових обсягів виробництва є підвищення продуктивності праці, а також адаптація підприємств до умов воєнного стану, що сприяла зміцненню експортного потенціалу області. Позитивні зрушення зафіксовано у структурі експорту, зокрема у сфері м'ясо-молочної продукції, плодів, горіхів та продуктів бджільництва.

Разом з тим, виявлено низку проблем, які ускладнюють забезпечення сталого розвитку аграрного сектору. До них належать зниження рівня рентабельності, повільне зростання доданої вартості, нестача інвестицій у модернізацію виробничих потужностей, а також недостатня інтенсивність інноваційної діяльності серед малих і середніх підприємств.

Запропоновано напрями удосконалення організаційно-економічного механізму функціонування сільськогосподарських підприємств, включаючи розвиток аграрного дорадництва, залучення фінансово-кредитних ресурсів, впровадження сучасних агротехнологій і посилення експортної орієнтації господарств.

Стаття підкреслює наявний потужний потенціал регіону для подальшого сталого розвитку аграрного сектору, реалізація якого вимагає системного підходу та обґрунтованих стратегічних рішень.

The article provides a comprehensive analysis of the current state and evaluates the efficiency of resource potential utilization in the industrial agricultural production of the Lviv region. The key role of the agricultural sector in ensuring food security, economic development, and the integration of innovations is substantiated.

Attention is focused on the dynamics of quantitative and qualitative changes in the structure of the regional agrarian sector during 2021–2024, in particular on the increase in the number of newly established agricultural enterprises and farms, which serves as an indicator of growing entrepreneurial initiatives in the

agricultural domain. An assessment is carried out regarding the implementation of state and regional support programs for the agricultural sector and their influence on the intensification of agricultural production.

The study analyzes production volumes in crop and livestock sectors, the dynamics of export deliveries, labor productivity, and changes in the remuneration of agricultural workers. It is revealed that the main driver of growth in gross agricultural output is the increase in labor productivity, along with the adaptation of enterprises to wartime conditions, which contributed to strengthening the region's export potential. Positive changes are noted in the export structure, especially in the meat and dairy sector, as well as in the export of fruits, nuts, and beekeeping products.

At the same time, several challenges that hinder the sustainable development of the agricultural sector have been identified. These include declining profitability, the slow growth of value added, insufficient investment in the modernization of production facilities, and a low intensity of innovation activity among small and medium-sized enterprises.

The article proposes directions for improving the organizational and economic mechanisms of agricultural enterprises, including the development of agricultural advisory services, attracting financial and credit resources, the implementation of modern agrotechnologies, and the enhancement of export orientation. The findings emphasize the significant potential of the region for the further sustainable development of the agricultural sector, the realization of which requires a systematic approach and well-founded strategic decisions.

Ключові слова: агробізнес, ефективність, ресурсний потенціал, продовольча безпека, сталий розвиток.

Keywords: agribusiness, efficiency, resource potential, food security, sustainable development.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах сучасних викликів, спричинених воєнними діями, нестабільністю економічного середовища, зміною кліматичних умов та трансформацією ринку агропродукції, забезпечення ефективного використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств постає як одне з надважливих завдань аграрної політики та регіонального розвитку. Особливої уваги потребує аграрний сектор Львівської області, який демонструє позитивну динаміку розвитку, зростання продуктивності праці та експортного потенціалу, але водночас стикається з обмеженнями щодо ресурсної забезпеченості, ефективності управління та використання інновацій.

Наявність земельних, трудових, фінансових і технічних ресурсів не завжди трансформується у високу результативність діяльності підприємств. Це свідчить про необхідність комплексної оцінки ресурсного потенціалу, ефективності його використання та ідентифікації внутрішніх резервів зростання. Зниження темпів приросту доданої вартості порівняно з темпами зростання виробництва, нерівномірне впровадження сучасних технологій та інфраструктурні обмеження вказують на потребу вдосконалення системи управління ресурсами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективного використання ресурсного потенціалу аграрного сектору активно досліджується в сучасній науковій літературі як вітчизняними, так і зарубіжними авторами. Значний внесок у розвиток теоретичних і методичних засад оцінки ресурсного потенціалу та ефективності його використання зробили такі дослідники як Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, І.Ф. Баланюк, О.М. Шпикуляк, Д.І. Шеленко та інші, які акцентують увагу на інтегрованому підході до управління ресурсами в сільському господарстві.

Окрему увагу в останніх публікаціях приділено аналізу впливу воєнних дій на аграрне виробництво, трансформації аграрної політики України та ролі регіональних програм підтримки. Разом із тим, питання ефективного

використання ресурсного потенціалу на рівні окремих регіонів, зокрема Львівської області, в умовах сучасних викликів ще недостатньо розкриті. Це й зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є всебічна оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств Львівської області в умовах сучасних викликів, серед яких визначальну роль відіграють воєнно-політична нестабільність, економічна турбулентність, зміни у структурі ринку аграрної продукції та кліматичні ризики. Дослідження спрямоване на вивчення динаміки використання ключових ресурсів – земельних, трудових, технічних та фінансових – у виробничій діяльності аграрних підприємств.

У межах дослідження також необхідно проаналізувати ефективність реалізації державної та регіональної політики підтримки сільськогосподарської галузі, а також вивчити, яким чином зовнішні та внутрішні фактори впливають на результативність функціонування аграрних підприємств. На підставі отриманих даних слід розробити обґрунтовані рекомендації, спрямовані на вдосконалення механізмів використання ресурсного потенціалу, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств, забезпеченню сталого розвитку аграрного сектору Львівщини та посиленню продовольчої безпеки національного рівня.

Виклад основного матеріалу дослідження. Промислове сільськогосподарське виробництво відіграє важливу роль у забезпеченні населення продовольством, соціально-економічному розвитку територій, водночас підтримуючи конкурентоспроможність і стійкість аграрного сектора національної економіки.

Сьогодні можна говорити про активізацію підприємницької діяльності у галузі сільськогосподарського виробництва Львівської області упродовж останніх років, про що свідчать дані статистичної звітності щодо кількості новостворених підприємств та фермерських господарств у 2023 році в порівнянні з 2021 роком (табл. 1).

Таблиця 1. Кількість сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств, які здійснювали свою діяльність у Львівській області *

Район	Підприємства				Фермерські господарства			
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р., %	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р., %
Львівський	48	54	66	137,5	215	229	480	223,3
Стрийський	5	6	21	420,0	200	208	208	104,0
Самбірський	17	17	20	117,6	120	135	134	111,7
Дрогобицький	12	17	17	141,7	47	58	68	144,7
Золочівський	16	16	15	93,8	121	121	127	105,0
Червоноградський	12	12	12	100,0	224	239	238	106,3
Яворівський	2	2	4	200,0	101	104	115	113,9
Всього	112	124	155	138,4	1028	1094	1370	133,3

**Джерело: [9]*

Як бачимо, в загальному в області за період, що аналізується, кількість підприємств збільшилася на 43 одиниці або на 38,4%, а фермерських господарств – на 342 одиниці або на третину.

Успішний розвиток галузі сільськогосподарського виробництва та зміцнення продовольчої безпеки країни, як правило, забезпечується через реалізацію різноманітних державних програм щодо фінансової підтримки національного товаровиробника.

Згідно з даними Міністерства аграрної політики та продовольства України на 2024 рік у бюджеті передбачено коштів на підтримку виробників сільськогосподарської продукції у розмірі майже 0,9 млрд. грн., з яких 0,8 млрд. грн. – це підтримка фермерів та інших виробників[36].

Що ж до підтримки фермерських господарств на місцевому рівні, то на поточний момент в області діє Комплексна програма підтримки та розвитку сільського господарства у Львівській області на 2021-2025 роки, якою передбачається подальший розвиток сільськогосподарського дорадництва та консультаційно-інформаційної і освітньої діяльності, особливо необхідних для фермерів, що з об’єктивних причин не мають можливості утримувати на постійній основі кваліфікованих фахівців у різних сферах спеціальних наукових знань і практичної діяльності при освоєнні та застосуванні

передових технологій, сучасних ефективних методів прибуткового господарювання і т.ін. [6].

Основою економічної діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта є процес створення матеріальних благ і послуг, спрямований на задоволення потреб суспільства.

Як свідчать дані статистики, упродовж 2021-2024 років мала місце яскраво виражена позитивна тенденція щодо обсягів виробництва сільськогосподарської продукції підприємствами Львівської області (рис. 1).

Так, загальний обсяг виробництва продукції зріс із 25,1 млрд. грн. у 2021 році до 31,9 млрд. грн. у 2024 році або на 27,1%. Основний сумарний приріст досягнуто за рахунок рослинництва (з 19,3 до 24,2 млрд. грн. або на 25,4%). Разом з тим, вищі темпи приросту забезпечила тваринницька галузь (+35,1%).

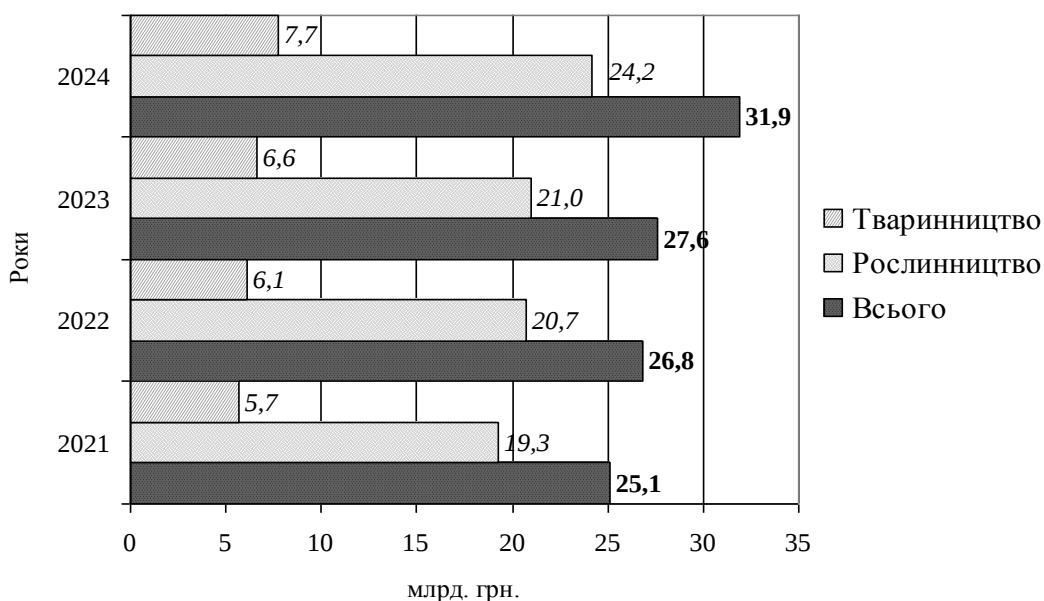

Рис. 1. Обсяги виробництва продукції сільського господарства підприємствами Львівської області (у постійних цінах 2021 року) *

**Джерело: [10]*

Якщо ж порівняти показники 2024 року до 2023 року, то тут також спостерігалось підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Загальний приріст становив 15,6% (15,2% у рослинництві, та 16,7% – у тваринництві). Це може свідчити про доволі успішний процес адаптації сільськогосподарських підприємств області до викликів воєнного часу.

Одним з важливих напрямків економічної діяльності, що сприяє розвитку регіону та його інтеграції в міжнародні ринки, є зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД). У цій царині Львівщина має цілу низку суттєвих переваг в порівнянні з іншими областями. Так, завдяки вигідному географічному положенню Львів є важливим транспортним вузлом, також в регіоні активно розвиваються логістичні центри, автомобільні та залізничні шляхи, що полегшує торгівлю та підвищує доступність регіону для міжнародної співпраці.

Область має широкі можливості для активної співпраці з західними партнерами, що сприяє впровадженню європейських стандартів у виробництві, покращенню якості продукції, збільшенню експортного потенціалу, полегшує доступ до сучасних технологій, обладнання та сировинних ресурсів, дозволяє модернізувати виробничі процеси та підвищувати конкурентоспроможність місцевих компаній.

Нижче подано порівняльну характеристику обсягів валютної виручки від експорту окремих видів сільськогосподарської продукції у Львівській області у 2021, 2023 та 2024 роках (табл. 2.).

Таблиця 2. Обсяги експортних операцій окремих видів сільськогосподарської продукції у Львівській області у 2021, 2023 та 2024 роках*

Товарна позиція	2021 рік	2023 рік	2024 рік	2024 р. (%) до:	
				2021 р.	2023 р.
М'ясо та їстівні субпродукти	16849,6	10914,6	32849,4	195,0	301,0
Молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед	6086,9	12923,2	17258,6	283,5	133,5
Їстівні плоди та горіхи	32349,9	42886,2	86074,7	266,1	200,7
Зернові культури	340118,2	161362,8	190382,6	56,0	118,0
Насіння і плоди олійних рослин	84455,2	119933	98907,2	117,1	82,5

**Джерело: [4]*

Аналіз наведених статистичних даних свідчить, що у 2024 році експорт м'яса та їстівних субпродуктів у Львівській області зріс більш ніж утричі порівняно з 2023 роком і майже удвічі – порівняно з 2021 роком.

Обсяги експорту молока, молочних продуктів, яєць та меду також суттєво збільшилися – утричі в порівнянні з 2021 роком та на третину щодо рівня 2023 року.

Аналогічний стан стосовно їстівних плодів і горіхів.

Водночас експорт зернових культур істотно знизився. Схожа тенденція спостерігалася й щодо насіння та плодів олійних рослин.

Варто зазначити, що сьогодні є підстави очікувати зростання обсягів експорту сільськогосподарської продукції господарствами Львівської області бодай у коротко- та середньостроковому періодах[5]

Так, упродовж 2024 року в області на виконання заходів, передбачених Комплексною програмою підтримки та розвитку сільського господарства на 2021-2025 роки, було забезпечено фінансування аграрного сектора економіки на суму 4115,25 тис. грн.[6].

Станом на кінець квітня 2025 року 30,1% загального запланованого обсягу програми вже профінансовано, що в еквіваленті становить 6570,7 тис. грн [2].

У межах пілотного проєкту Європейського Союзу «Інституційна та політична реформа дрібномасштабного сільського господарства в Україні» на Львівщині активно запроваджується система аграрних знань та інновацій (AKIS), яка почала розвиватися в країнах ЄС після розробки Спільної аграрної політики (CAP), що сприяла тісній співпраці між аграрними дорадчими службами, дослідницькими установами та фермерськими господарствами[18].

Сільське господарство має низку унікальних характеристик, які впливають на ефективність його функціонування. По-перше, виробничі процеси значною мірою залежать від природно-кліматичних умов, сезонність виробництва накладає обмеження на тривалість періоду активної господарської діяльності, велика частка ручної праці, обумовлює значну трудомісткість процесів тощо.

Крім того, специфіка використання земельних ресурсів є критичним фактором ефективності. Рациональне землекористування забезпечує стабільність врожайності та запобігає деградації ґрунтів, що є важливим аспектом для досягнення довгострокової ефективності.

Одним із визначальних чинників забезпечення сталого розвитку аграрного сектора є підвищення рівня урожайності сільськогосподарських культур, що дозволяє не тільки збільшити обсяги виробництва, але й підвищити ефективність використання природних ресурсів, зменшити витрати і зробити аграрний бізнес більш конкурентоспроможним.

У наведеній нижче табл. 2.15 показано зміну рівнів урожайності основних сільськогосподарських культур у підприємствах Львівської області за період 2021-2024 рр.

Таблиця 3. Урожайність основних сільськогосподарських культур у підприємствах Львівської області за 2021-2024 роки*

Культури	Роки				2024 р. (%) до:	
	2021	2022	2023	2024	2021 р.	2023 р.
Культури зернові та зернобобові	58,0	58,5	57,5	61,8	106,6	107,5
Культури зернобобові	18,6	19,0	21,7	20,3	109,1	93,5
Соя	29,9	27,8	31,7	34,4	115,1	108,5
Соняшник	25,2	25,1	26,5	26,8	106,3	101,1
Буряк цукровий фабричний	597,0	738,0	659,0	739,0	123,8	112,1
Ріпак і кольза	33,9	37,7	34,5	38,2	112,7	110,7
Картопля	176,0	185,0	184,0	345,0	196	187,5
Культури овочеві (включаючи закритий ґрунт)	196,0	196,0	197,0	210,0	107,1	106,6
Коренеплоди кормові	330,0	326,0	329,0	312,0	94,5	94,8
Кукурудза кормова	324,0	284,0	336,0	367,0	113,3	109,2
Культури плодові та ягідні	95,4	104,6	110,5	163,1	171	147,6

*Джерело: .[4]

Результати порівняльного аналізу рівнів урожайності основних сільськогосподарських культур у підприємствах Львівської області за 2021-2024 рр. свідчать про доволі непогані темпи зростання цього важливого показника.

Щодо стану розвитку тваринницької галузі у підприємствах Львівській області, то у 2024 році виробництво продукції тваринництва на Львівщині загалом демонструвало позитивну тенденцію (табл.4).

Таблиця 4. Виробництво основних видів продукції тваринництва*

тис. т

Вид продукції	Роки				2024 р. (%) до:	
	2021	2022	2023	2024	2021 р.	2023 р.
Вирощування сільськогосподарських тварин	210,9	208,6	218,2	244,0	115,7	111,8
Реалізація на забій сільськогосподарських тварин у живій масі	203,5	202,4	208,3	230,5	113,3	110,7
у тому числі:						
- яловичина і телятина	35,8	28,9	27,5	20,1	56,1	73,1
- свинина	64,6	72,5	77,4	82,8	128,2	107,0
- баранина і козлятина	0,5	0,5	0,5	0,5	100,0	100,0
- м'ясо птиці	99,1	96,3	98,9	124,3	125,4	125,7
- м'ясо кролів	1,7	1,5	1,5	1,0	58,8	66,7
- конина	1,8	2,7	2,5	1,8	100,0	72,0
М'ясо усіх видів (у забійній масі)	147,3	147,2	151,8	170,2	115,5	112,1
Молоко	425,3	387,5	322,9	289,0	68,0	89,5
Яйця, млн. шт.	598,8	602,0	617,5	602,2	100,6	97,5
Вовна, т	14,0	13,0	14,0	14,0	100,0	100,0
Мед, т	1025,0	1029,0	1035,0	1141,0	111,3	110,2

*Джерело: [4]

Особливо це стосувалося вирощування тварин, м'яса птиці та свинини. Загальне виробництво м'яса в забійній масі збільшилося на 15,5% у порівнянні з 2021 роком.

Разом з тим, обсяги виробництва молока скоротилися на третину. Виробництво яєць залишилося стабільним, а меду навіть зросло. Таким чином можна говорити про певну переорієнтацію тваринництва на птахівництво, свинарство та бджільництво.

Навіть за відсутності показників, що характеризують рівень продуктивності праці у сільськогосподарських підприємствах за останні роки, на підставі даних про обсяги виробництва продукції сільського господарства у підприємствах Львівської області за 2021-2023 рр. та даних про рівень продуктивності праці у сільськогосподарських підприємствах Львівщини за 2018-2023 роки (у постійних цінах 2021 року) маємо усі підстави говорити про стійку позитивну тенденцію щодо зростання обсягів виробництва продукції відносно одиниці затраченого на її виробництво часу (табл. 5).

Таблиця 5. Порівняння рівнів продуктивності праці у сільськогосподарських підприємствах Львівщини за 2018 та 2023 рік (у постійних цінах 2021 р.) *

Показник	Роки		2023 р. до 2018 р.:	
	2018	2023	+, -	%
Продукція сільського господарства (у постійних цінах 2021 року), млн. грн.	20364,9	27621,7	7256,8	135,6
Кількість зайнятих працівників, осіб	10104	10096	-8	99,9
Рівень продуктивності праці на одного зайнятого працівника господарства (у постійних цінах 2021 року), тис. грн.	2015,6	2735,8	720,2	135,7

**Джерело: [4]*

Варто зауважити, що зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції за період 2018-2023 рр. було забезпечено практично виключно за рахунок підвищення рівня продуктивності праці зайнятих працівників.

Одним з важливих аспектів діяльності підприємств є їх соціальна ефективність, що відображає ступінь задоволення потреб персоналу у соціальних благах та умовах життєзабезпечення.

Загальновідомо, що розмір оплати праці – це один з найбільш вагомих чинників мотивації персоналу до високопродуктивної праці.

Нижче наведено статистичні дані щодо динаміки рівня оплати праці персоналу підприємств галузі сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних із ними послуг регіону (табл. 6).

Таблиця 6. Динаміка розміру середньомісячної заробітної плати одного зайнятого працівника у сільськогосподарських підприємствах Львівської області за 2014-2023 роки*

Показник	2014 рік	2023 рік	2023 р. до 2014 р.:	
			+, -	%
Кількість зайнятих працівників, осіб	9377	10188	+811	108,6
Фонд оплати праці (розрахункова величина ^{***}), млн. грн.	242,4	1714,2	+1471,8	707,2
Середньомісячний розмір оплати праці одного зайнятого працівника, грн.	2931	17016	+14085	580,6

^{***}Примітка: розраховано на підставі даних про співвідношення фонду оплати праці працівників до загальної суми витрат на персонал в цілому в Україні

**Джерело: [3]*

Результати аналізу свідчать про суттєве зростання за останнє десятиліття номінального розміру середньомісячної заробітної плати одного зайнятого працівника в агроформуваннях області (у 5,8 разу).

Якщо ж порівняти темпи зростання розміру фактичної середньої заробітної плати одного зайнятого працівника (580,6%) з темпами зростання обсягів виробництва продукції (299,1%), то можна зробити однозначний висновок про позитивні зміни, що відбулися у питанні матеріального стимулювання персоналу підприємств, як запоруки подальшого поступального розвитку галузі.

До позитивних сторін також варто віднести деяке збільшення чисельності працівників (на 0,8 тис. осіб або на 8,6%), що сприяло певному зростанню зайнятості населення і сільській місцевості.

Основною метою будь-якого підприємства за ринкових умов є виробництво і реалізація продукції для задоволення потреб ринку та одержання необхідної маси прибутку як частини чистого доходу підприємства після відшкодування всіх витрат на виробництво і реалізацією продукції.

**Таблиця 7. Показники прибутковості (збитковості)
сільськогосподарських підприємств за 2014-2023 рр. ***

Показник	2014 рік	2023 рік	млн. грн.	
			2023 р. до 2014 р.:	
			+, -	%
Обсяг виробленої продукції	9780,5	29249,6	+19469,1	299,1
Обсяг реалізованої продукції	6630,3	28847,2	+22216,9	435,1
Прибуток до оподаткування	2726,4	4004,4	+1278,0	146,9
Збиток до оподаткування	1480,3	417,2	-1063,1	28,2

**Джерело: [3]*

Як свідчить аналіз звітних даних підприємств галузі сільського господарства, рівень економічної ефективності діяльності підприємств дещо знизився.

Сьогодні можна говорити про певне зниження ефективності галузі, що виявляється через значно нижчі темпи зростання маси прибутку до

оподаткування (146,9%) у порівнянні з обсягами виробленої продукції (299,1%) та її реалізації (435,1%).

Разом з тим позитивним моментом є зменшення розміру збитків (на 1063,1 млн. грн. або на 71,8%).

Важливим критерієм виміру діяльності господарюючого суб'єкта та оцінки його суспільної значущості у питаннях зайнятості населення, забезпечення його матеріальних і культурних потреб, наповнення державного та місцевих бюджетів тощо є величина доданої вартості.

Цей показник певною мірою слугує основою для прийняття управлінських рішень у питанні пошуку шляхів найбільш раціонального використання наявних ресурсів.

Нижче наведено показники обсягів виробленої продукції та доданої вартості за витратами виробництва у підприємствах сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних із ними послуг за 2014-2023 рр., результати аналізу яких підтверджують певне зниження рівня ефективності їх діяльності.

Таблиця 8. Показники обсягів виробленої продукції та доданої вартості за витратами виробництва у сільськогосподарських підприємствах за 2014-2023 рр. *

Показник	2014 рік	2023 рік	млн. грн.	
			2023 р. до 2014 р.:	
			+, -	%
Обсяг виробленої продукції	9780,5	29249,6	+19469,1	299,1
Додана вартість за витратами виробництва	5160,4	7020,6	+1860,2	136,0

**Джерело: [3]*

Неважко побачити, що темпи зростання доданої вартості за витратами на 163,1 відсоткового пункту відставали від темпів зростання обсягів виробництва продукції.

Будь-яке підприємство у процесі здійснення господарської діяльності потребує постійного оновлення свого виробничого потенціалу, покращення його якісних характеристик, що передбачає придбання об'єктів нерухомої власності і нематеріальних активів, які підлягають амортизації.

Стан справ у сфері капітальних інвестицій щодо сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних із ними послуг за 2014-2022 рр. можна охарактеризувати як позитивний.

Так, за вказаний період загальна сума капітальних інвестицій зросла з 447,9 до 1771,5 млн. грн. або на 295,5%.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Отже, у ході аналізу сучасного стану, тенденцій розвитку аграрного виробництва та рівня ефективності сільськогосподарських підприємств Львівської області було встановлено, що аграрний сектор є ключовою складовою економіки регіону. Його розвиток визначає продовольчу безпеку, зайнятість населення в сільській місцевості, а також експортний потенціал країни.

Сучасний стан галузі характеризується низкою викликів та перспектив. Водночас залишаються актуальними проблеми, які обмежують ефективність аграрного виробництва: нестача фінансових ресурсів, недостатній рівень державної підтримки, а також низька інтенсивність впровадження інновацій серед малих та середніх підприємств.

Рівень ефективності сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від здатності адаптуватися до ринкових змін, застосування сучасних агротехнологій та розвитку інфраструктури. Покращення продуктивності та конкурентоспроможності аграрного сектору можливе за умови синергії державної підтримки, залучення інвестицій та оптимізації організації виробничих процесів. Таким чином, аграрне виробництво має суттєвий потенціал для подальшого розвитку, що потребує системного підходу та комплексних стратегічних рішень для забезпечення його стійкості та ефективності.

Література

1. Губені Ю.Е. Підприємництво: доступно, стисло, для жителів села. Інформаційна брошура. Львів: КП Кам'янка-Бузька районна друкарня, 2022. 44 с.
2. Варіанти / Обласні програми на Львівщині з початку року профінансували на 30% / <https://varianty.lviv.ua/publikatsiyi/oblasni-prohramy-na-lvivshchyni-z-pochatku-roku-profinansuvaly-na-30> (дата звернення: 25.05.25)
3. Державна служба статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.05.25)
4. Державна служба статистики України/ Головне управління статистики у Львівській області/ Статистична інформація URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/thematics_1002.php?13213 (дата звернення: 15.05.25)
5. Львівська обласна військова адміністрація Агропромисловий комплекс Львівщини у 2024 році та основні завдання на 2025 рік / https://drive.google.com/file/d/1zMBSQlCcdJ_IJOhEN9OMTVm34VXfmea5/view (дата звернення: 25.05.25)
6. Львівська обласна військова адміністрація / Про внесення змін до Комплексної програми підтримки та розвитку сільського господарства у Львівській області на 2021 – 2025 роки / <https://loda.gov.ua/documents/123647> (дата звернення: 25.05.25)
7. Лисюк О., Балаш Л., Бінерт О. Пріоритетний розвиток сільськогосподарських підприємств як основа підвищення ефективності функціонування аграрної галузі Львівщини. *Аграрна економіка*, 2024. Т. 17 № 2. С. 85-95.
8. Підприємницька діяльність в аграрній сфері економіки: монографія / [Ю. О. Лупенко, М. Й. Малік, О. Г. Шпикуляк та ін.]; за ред. М. Й. Маліка. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 208 с.

9. Портал місцевої статистики Львівщини URL:
<https://stat.loda.gov.ua/rating/kilkist-silskogospodarskyh-pidpryjemstv-yaki-zdijsnyuyut-svoyu-diyalnist-v-rajonah/> (дата звернення: 15.05.25)
10. СтатБанк Львівської області URL:
http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Database/04SILGOSP/databasetree_uk.asp (дата звернення: 15.05.25)

References

1. Hubeni, Yu.E. (2022), *Pidpryiemnytstvo: dostupno, styslo, dlia zhyteliv sela* [Entrepreneurship: clearly, briefly, for rural residents], KP Kamianka-Buzka raionna drukarnia, Lviv, Ukraine.
2. Varianty (2025), “Regional programs in Lviv region funded by 30% since the beginning of the year”, available at: <https://varianty.lviv.ua/publikatsiyi/oblasni-prohramy-na-lvivshchyni-z-pochatku-roku-profinansuvaly-na-30> (Accessed 25 May 2025).
3. State Statistics Service of Ukraine (2025), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 25 May 2025).
4. Main Department of Statistics in Lviv Region (2025), “Statistical information”, available at: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/thematics_1002.php?13213 (Accessed 15 May 2025).
5. Lvivska oblasna viiskova administratsiia (2025), “Agro-industrial complex of Lviv region in 2024 and key tasks for 2025”, available at: https://drive.google.com/file/d/1zMBSQlcCdJ_IJOhEN9OMTVm34VXfmea5/view (Accessed 25 May 2025).
6. Lvivska oblasna viiskova administratsiia (2025), “Amendments to the Comprehensive program for support and development of agriculture in Lviv region for 2021–2025”, available at: <https://loda.gov.ua/documents/123647> (Accessed 25 May 2025).

7. Lysiuk, O., Balash, L. and Binert, O. (2024), “Priority development of agricultural enterprises as a basis for increasing the efficiency of the agro-industry in Lviv region”, *Agrarian ekonomy*, vol. 17, no. 2, pp. 85-95.

8. Lupenko, Yu.O., Malik, M.Y. and Shpykuliak, O.H. (2023), *Pidpryiemnyts'ka diial'nist' v ahrarnij sferi ekonomiky* [Entrepreneurial activity in the agrarian sector of the economy], NNTs “IAE”, Kyiv, Ukraine.

9. Portal mistsevoi statystyky Lvivshchyny (2025), “ Number of agricultural enterprises operating in districts”, available at: <https://stat.loda.gov.ua/rating/kilkist-silskogospodarskyh-pidpryjemstv-yaki-zdijsnyuyut-svoyu-diyalnist-v-rajonah/> (Accessed 15 May 2025).

10. StatBank of Lvivska oblast (2025), available at: http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Database/04SILGOSP/databasetree_uk.asp (Accessed 15 May 2025).

Стаття надійшла до редакції 20.06.2025 р.